

Вашингтон – Износећи по други пут своје виђење „стања нације” пред оба дома Конгреса и пред целом Америком, председник Барак Обама је био у улози тренера који тим, навикнут да увек побеђује, упозорава да су се правила у међувремену променила, да су ривали јачи него што су икад били, па да због тога остајање на шампионском трону подразумева да мора да се ради и више и другачије.

Његов 62-минутни говор, прекидан честим аплаузима и без гунђања и добацивања виђеног у ово време прошле године, био је интониран као излагање шефа државе која је забринута за своју будућност, али са оптимистичком поруком да није касно да се реорганизује и мотивише да остане на светском трону као шампион у свим категоријама.

Свет се променио, па мора и Америка, била је његова главна порука, коју је, за разлику од прошлогодишњег обраћања, саопштио у дворани Представничког дома на чијем је челу сада један републиканац, и у коме опозиција има већину.

Употребио је метафору „спутњика”: изненађења које је Совјетски Савез 1957, лансирањем првог сателита у космос, приредио Америци, после чега је она ушла у свемирску трку која је за резултат имала слање америчке људске посаде на Месец и освајање мноштва технологија које су нашле и практичну примену у индустрији и свакодневном животу. „Спутњик” је тада био аларм који је Америку пробудио из самозадовољства. Слични изазови су пред нацијом и сада, рекао је Обама, наводећи да данас најбоље интернет везе има Јужна Кореја, да се најбржи компјутер налази у Кини, да Европа више улаже у путеве и брзе возове...

Од говора се очекивало да разреши најактуелнију политичку дилему: на који начин ће Америка да почне да смањује своју већ превелику задуженост. Обама је ту неопходност прихватио, али је у исто време инсистирао да је улога државе незаменљива кад је реч о инвестицијама у иновације (подсетио је да је допринос државе био кључан и у стварању интернета и компјутерског чипа), образовање и инфраструктуру.

Поставио је и конкретне циљеве: да до 2035. чак 85 одсто енергије за домаћу потрошњу долази из чистих, нефосилних горива и извора, 80 одсто Американаца треба да има приступ брзој железници у наредних 25 година, а 98 одсто популације да има на располагању брзи интернет већ до 2015.

Нешто мање прецизан био је када је набрајао на које ће се начине смањити буџетски дефицит: поновио је подршку редуцирању војног буџета за 78 милијарди долара у следећих пет година, најавио делимично замрзавање неких домаћих буџетских ставки на пет година, затварање рупа које су неким индустријама омогућавале да држави не дају оно што јој припада.

Предложио је и укидање субвенција нафтној индустрији која се, по његовом речима, „добро сналази и сама”. Поново је затражио елиминисање пореских повластица за америчке милионере и милијардере.

Најавио је и реорганизацију државног апарата у којем често неколико агенција (навео је неке примере) обављају један исти посао. Али је истовремено републиканцима послао поруку да је неприхватљива њихова филозофија „скреши трошкове одмах, а прерачунавај се после”. Поново је изговорио своју метафору о бесмислености олакшавања преоптерећеног авиона тиме што ће му се скинути један мотор – јер ће брзо треснути о земљу.

Обама је на моменте био визионарски, повремено помирљив према републиканским идејама, али у суштини борбен, наговештавајући тиме да ће му друга половина мандата, у којој ће настојати да себи на изборима 2012. обезбеди реизбор, протећи у законодавним биткама у којима ће некад попуштати, а некад затезати, како би показао да је спреман за сарадњу, али не по цену промене оних уверења која су му омогућила да 2008. однесе историјску победу.

Обраћајући се и својима, демократама, и републиканцима (који су, зачудо, овога пута седели помешани, а не као лане, стриктно одвојени) поручио је да су „проблеми исувише велики да бисмо једни друге хватали за врат”.

„Шта ће се догађати убудуће неће зависити од тога да ли можемо да седимо заједно

вечерас, него од тога да ли можемо да радимо заједно сутра”.

Преокупираност домаћим проблемима, а пре свега бржим смањивањем превисоке стопе незапослености (већ две године само нешто испод 10 одсто), било је очигледно и по чињеници да је спољну политику поменуо тек у последњој трећини свог говора.

Подсетио је на привођење крају рата у Ираку и потврдио да ће повлачење из Авганистана почети идућег лета, указао да се стеже обруч око Ал-Каиде у Пакистану, да је Иран под оштријим санкцијама... али ни речи о спољним претњама Америци, расплету израелско-палестинског спора од чега зависи смиривање Блиског истока.

Иако су му аплаудирали готово подједнако често као његови, републиканци су, у званичном одговору на „стање нације” остали при своме: да је главни проблем Америке данас – Барак Обама. Њихов представник, Пол Рајан, председник Буџетског комитета Представничког дома, рекао је да влада своје трошење жели да „препакује у инвестиције”, док је Мишел Бакмен, у име конзервативног покрета „Чајанка”, Обаму оптужила да је створио „бирографију која нам говори коју сијалицу да купимо”. Нису, наравно, поменули да је буџетски дефицит драматично порастао у време два мандата њиховог председника Џорџа Буша.

(Политика)